

9. KUTATÁS

1. ÁLTALÁNOS KÉP A KUTATÓKRÓL

A kutatókról a legtöbb ember azt gondolja, hogy laboratóriumokban, könyvek között töltik életüket. Ma már persze számítógép is van a szobájukban, és azon keresztül ítélnék a világról. Nem vesznek részt a problémák gyakorlati kezelésében, kevésbé ismerik a valós viszonyokat.

A kutatókkal nehéz szót érteni. Valahogy külön világban élnek, kicsit elvarázsolt figurák. Ha nem értik meg a gondolataikat, úgy érzik, hogy a hiba nem benne van: ők a meg nem értett zsenik.”

2. VALÓSÁG

Ma már nagyon kevés ember foglalkozik kizárólag kutatással, elméletekkel. A környezetvédelem terén tudományos munkát végzők nagyrésze a kutatás mellett tanít, tanácsot ad, véleményez, néha üzletel is. Ez egyfelől káros, hiszen mindez időt és energiát rabol a kutatómunkától. Másfelől hasznos a változás, hiszen így a kutatók közvetlenül kapnak képet a környezeti problémákról.

Magyarországon meglehetősen **kevés** az átfogó koncepciókat, környezetpolitikát megalapozó **felmérés, adat**. A szűkös adatkínálat persze csak kevés számú, és ingatag szakmai érv kialakítását teszi lehetővé. A viták, egyeztetések alkalmával a résztvevők hamar kifogynak a tudományosan megalapozott érvekből, és így a megbeszélések gyakran érzelmi érvekre szorúlnak. Érzelmi vitában pedig csak még erősebb érzelmekkel lehet vitatkozni.

A döntéshozóknak, politikusoknak gyakran van szükségük szakértői véleményekre. A magyar politikusok azonban igen gyakran vegyes, tarka, egymásnak **ellentmondó képet** kapnak a kutatóktól. Például a Balaton vízpótlásáról sokan azt mondták, hogy a helyzet magától is rendeződni fog. Mások szerint a vízszint annyira alacsony, hogy a tó túléléséhez beavatkozásra van szükség. Nincs egységes, magabiztos vélemény. A politikusok ilyen helyzetben persze azt a véleményt preferálják, amelyik olcsóbb, adott példában azt a megoldást, amely szerint nem kell pénzt fordítani a vízpótlásra.

A Tisza-menti szükségeltározók ügyében nagyjából egységes volt a kép: a Parlament Környezetvédelmi Bizottsága hortobágyi kihelyezett ülésén a szakemberek túlnyomó többsége támogatta a Vásárhelyi-tervet. Így az várhatóan meg is fog valósulni. Persze ott is voltak kisebbségi vélemények.

Tévedés azt hinni, hogy a természettudományok kutatásainak eredményei objektívek, vitathatatlanok. Nagyon is vitathatóak lehetnek maguk a mérések, a mérési módszerek is, és a mért adatokból levont következtetések is. Annak, hogy az éghajlatváltozás tudományos bizonyítékait gyakran vitatják (elsősorban üzleti, és politikai oldalon), nem csak taktikai okai vannak. Sokan a módszereket vonják kétségbe.

A tudományos kutatók, szakemberek bizonyos dolgokban egyeztetnek egymással, bizonyos szakembereket viszont nem fogadnak el a szakmában. A környezetvédelem **komplex**

gondolkodást kíván, de azért a hagyományos tudományok művelői érthetően tartanak távolságot attól, aki mondjuk „fizikus – kémikus - filozófus”-ként mutatkozik be. Pedig itt valóban sokféle érdeklődésre, széles látókörre, **interdiszciplinaritásra** van szükség. Lehet, hogy a döntéshozók, a politikusaink is szívesebben figyelnek egy szakértői véleményre, amit egy akadémikus, vagy egy egyetemi tanár írt, mint egy olyan véleményre, amit egy tanársegéd, vagy egy civil szervezet tagja írt.

Kutató központok, egyetemek egyre több esetben lépnek közvetlen kapcsolatba cégekkel, vállalatokkal. Sokszor **közös kutatási programokat** alakítanak ki. Van, hogy az üzleti szervezet kezdeményez ilyet, de van, hogy ők keresik meg. A cég számára a megszerzett tudás mellett vonzó lehet a kutatás PR értéke is. Egy-egy közös konferencia, tanulmányút, kutatás, vagy sajtótájékoztató komoly reklám lehet.

A kutatással foglalkozó szakemberek általában kevésbé állnak kapcsolatban a **médiával**. A kutatások eredményei többnyire közvetetten jutnak el az újságírókhoz: azokról az üzleti élet hírdetéseiből, vagy civil szervezetektől értesülnek.

Kutatók a **Minisztériumot** elsősorban anyagi támogatás kérésekor keresik meg, a kapcsolat főként pályázati jellegű. Ritka az olyan megkeresés, amikor a kutatók szakmai segítséget kérnének.

3. TANÁCSOK KUTATÓKNAK

Ha egy-egy kutatási ötlettel, elképzeléssel **üzleti szervezetet** keresünk meg, ügyeljünk a prodzsekt kidolgozottságára. Ha túl kidolgozottan kerül a cég elé az anyag, akkor úgy érezhetik, hogy csak a pénzüket akarjuk. Ha túlságosan kidolgozatlanul látják az anyagot, akkor az komolytalannak tűnhet. A céggel célszerű éreztetni, hogy a programhoz nem csak a pénzére van szükségünk, hanem a tapasztalatára, tudására is. Olvassuk át az **üzleti szektort** bemutató fejezetet.

Programjainkra, konferenciáinkra, rendezvényeinkre célszerű meghívni a **minisztériumok**, illetve azok szerveinek képviselőit. Az, hogy a minisztérium részéről ki vesz részt a programon, az sokszor nem a meghívástól függ: gyakori, hogy nem az vesz részt a programon, akit eredetileg meghívtunk. Ha sikerül magas rangú tisztéviselőt meghívni, akkor ügyeljünk a protokolláris kívánalmak betartására is. Minisztert, államtitkárt stb. nem illik magára hagyni, és gondosan szervezzük meg, hogy a vendéget ki várja, hol és mikor. Minderről bővebben olvashat **Az Illemről** szóló részben.

Igyekezzünk szorosabb kapcsolatba kerülni a **médiával**. Hiába kutatunk fontos, aktuális problémákat, ha az eredményeinkről a legtöbb ember semmit sem tud. Ha újságírónak nyilatkozunk, igyekezzünk nem elkalandozni a témától, hanem röviden, tömören fogalmazni. Igyekezzünk a lehető legegyszerűbben kifejezni magunkat. Tartsuk szem előtt, hogy kihez szólunk, kerüljük az idegen szavakat, és a hosszú, többszörösen összetett mondatokat, mint amilyen például ez.

Ha mondjuk egy rádióműsornak nyilatkozunk, amit délelőtt sugároznak, és elsősorban háziasszonyok a hallgatói, akkor ennek megfelelően beszéljünk a környezeti gondokról. Példák, hasonlatok, konkrét esetek mindig hasznosabbak, mint az üres elméletek. Olvassuk át a **médiáról** szóló fejezetet.

4. HOGYAN ÉPÍTSÜNK KAPCSOLATOT KUTATÓKKAL?

A környezeti problémák kezeléséhez, megoldásához egyre többféle szaktudásra, nézőpontra van szükség. Már a különböző érdekek felmérésébe, a tervek kidolgozásába is célszerű minél több tudományterület kutatóit bevonni. A kutatók megkeresésekor ügyeljünk a produktív kidolgozottságára. Ha túl kidolgozottan mutatjuk meg a kutatóknak az anyagot, akkor úgy érezhetik, hogy nem igazán a szakértelmükre van szükségünk, csak a hírnevükre, a nevükre. Ha túlságosan kidolgozatlanul látják az anyagot, akkor az komolytalannak tűnhet számukra. A helyes arány valahol a kettő között van – ez egyenként változó.

Programjainkra, konferenciáinkra, rendezvényeinkre célszerű a tudományos élet képviselőit is meghívni. Ügyeljünk a protokolláris kívánalmak betartására: a vendéget nem illik magára hagyni, és gondosan szervezzük meg, hogy a vendéget ki várja, hol és mikor. Olvassuk át **Az illemlről** szóló részt.

Ha munkánk során kutatókkal is együtt dolgozunk, arra célszerű a **média** figyelmét külön is felhívni. A média számára érdekes lehet más érdekek, nézőpontok mellett a tudomány álláspontját is bemutatni.

Ha újságíróként kutatókat faggatunk, elkerülhetjük az idegen kifejezésekkel teletűzdelt, hosszú és összetett mondatok alkalmazását ha előre közöljük, hogy körülbelül mennyi idő, vagy hány mondat kerül be a kész műsorba, illetve ha leírjuk, hogy kik a műsor, lap főbb nézői, hallgatói, olvasói.

Ha mondjuk újságíróként egy híres és elismert professzort kell megkérdeznünk a fenntartható fejlődés elméleti hátteréről, joggal tarthatunk attól, hogy a professzor hosszasan fog válaszolni kérdéseinkre, és a válasza tele lesz filozófiai utalásokkal, és idegen szavakkal. Ha a professzornak úgy tesszük fel a kérdést, hogy hozzátesszük, hogy a műsorba csak négy-öt mondat kerülhet bevágásra, akkor eleve rövidebb válasza számíthatunk. Ha a professzornak elmondjuk, hogy a rádióműsornak, aminek nyilatkozik, elsősorban háziasszonyok a hallgatói, akkor ennek megfelelően fog válaszolni: mondatai valószínűleg rövidebbek, egyszerűbbek lesznek, és kerülni fogja az idegen szavak használatát. (Igyekezzünk olyan kutatót kérdezni, aki oktatóként is dolgozik: aki rendszeresen magyaráz fiataloknak, az könnyebben magyaráz új dolgokat a tévénézőknek, a rádióhallgatóknak, vagy az újságolvasóknak is.) Minderről bővebben olvashat **A Médiáról** szóló fejezetben.